

Εξειδικευμένο άρθρο

Επαυξητική και Εναλλακτική Επικοινωνία (ΕΕΕ)

Susan Balandin, Ενακτήςριος Πρόεδρος για θέματα Αναπηρίας και Ένταξης, Πανεπιστήμιο Deakin, Αυστραλία

Τα παιδιά και οι ενήλικες που έχουν σοβαρή διαταραχή λόγου ή/και γλώσσας αντιμετωπίζουν μια αναπηρία/δυσκολία στην επικοινωνία που μπορεί να οδηγήσει στον κοινωνικό αποκλεισμό, την περιθωριοποίηση και την απώλεια ταυτότητας. Η έντονη επικοινωνιακή αναπηρία (δυσκολία) μπορεί να επηρεάσει τη χρήση ή/και την κατανόηση της γλώσσας και να περιορίσει την επαφή με άλλα άτομα όπως και την ένταξή τους στην κοινότητα. Τα άτομα με μερική ή καθόλου λειτουργική ομιλία ή με πολύπλοκες επικοινωνιακές ανάγκες (Balandin, 2002) είναι πιθανό να επωφεληθούν από την επαυξητική και εναλλακτική επικοινωνία (ΕΕΕ) για να υποστηρίξουν την επικοινωνία τους και να εξασφαλίσουν ότι μπορούν να συμμετάσχουν στις κοινότητες ή ομάδες της επιλογής τους. (Σύνδεσμος Λογοπαθολόγων Αυστραλίας, 2012)

Όλοι χρησιμοποιούμε την ΕΕΕ όταν χειρονομούμε, γράφουμε ή χρησιμοποιούμε εκφράσεις του προσώπου, αλλά τα άτομα με πολύπλοκες (σύνθετες) επικοινωνιακές ανάγκες χρειάζονται την ΕΕΕ, για παράδειγμα, πίνακες (πινακίδια) εικόνων, πίνακες (πινακίδια) γραμμάτων, αντικειμένων, συσκευές παραγωγής ομιλίας ως κύριο μέσο επικοινωνίας τους. Οι σύνθετες ανάγκες επικοινωνίας μπορεί να αποτελούν μέρος μιας δια βίου ανικανότητας (π.χ. εγκεφαλική παράλυση, διανοητική αναπηρία, διαταραχή φάσματος αυτισμού), αποκτηθείσα αναπηρία (π.χ., εγκεφαλικό επεισόδιο, τραυματική βλάβη εγκεφάλου), μια εκφυλιστική διαταραχή (π.χ., ασθένεια κινητικού νευρώνα, ασθένεια Parkinson), ή μπορεί να είναι προσωρινή (π.χ. σύνδρομο Guillain-Barre). Όποιος έχει πολύπλοκες (σύνθετες) επικοινωνιακές ανάγκες είναι υποψήφιος για ΕΕΕ ανεξάρτητα από τις δεξιότητες ή τις ικανότητές του. Επιπλέον, δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι οι παρεμβάσεις με ΕΕΕ καθυστερούν την απόκτηση λόγου και κάποια στοιχεία αποδεικνύουν ότι μπορούν να διευκολύνουν την ανάπτυξη λόγου για μερικά άτομα (π.χ. άτομα με διαταραχή του φάσματος του αυτισμού) (Millar, Light, & Schlosser, 2006).

Οι παρεμβάσεις με ΕΕΕ θεωρούνται συνήθως ως ο τομέας του λογοθεραπευτή. Ωστόσο, οποιαδήποτε παρέμβαση πρέπει να είναι διεπιστημονική και

συνεπάγεται η συνεργασία με άλλους, συμπεριλαμβανομένων των εργοθεραπευτών, των εκπαιδευτικών, των ψυχολόγων, των μηχανικών, του ατόμου που χρειάζεται την ΕΕΕ, των μελών της οικογένειας και των φροντιστών (Beukelman & Mirenda, 2013, Chung & Stoner, 2016). Από την έναρξη της ΕΕΕ, τη δεκαετία του 1970, το πεδίο της ΕΕΕ συνεχίζει να προχωρά και να αλλάζει ταχύτατα. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό οι λογοθεραπευτές να υιοθετήσουν μια πρακτική που βασίζεται στην τεκμηρίωση και να αξιολογούν αυστηρά τις παρεμβάσεις τους, συμπεριλαμβανομένων των στόχων τους. Μπορεί να είναι δύσκολο για έναν λογοθεραπευτή να παραμείνει ενημερωμένος με την έρευνα και την πρακτική σε ένα τομέα με τόσο γρήγορη εξέλιξη. Επομένως, είναι απίθανο όλοι οι λογοθεραπευτές να είναι εμπειρογνώμονες της ΕΕΕ, ενημερωμένοι για τις τελευταίες έρευνες και πρακτικές.

Παρ' όλα αυτά, είναι καθήκον όλων των λογοθεραπευτών να κατανοούν τη σημασία της ΕΕΕ και να έχουν μια βασική κατανόηση των αξιολογήσεων και παρεμβάσεων της ΕΕΕ (Σύνδεσμος Λογοπαθολόγων Αυστραλίας, 2012). Επιπλέον, είναι σημαντικό οι λογοθεραπευτές να γνωρίζουν πότε και πώς να απευθύνονται σε ένα κατάλληλο ειδικό ή ένα εξειδικευμένο κέντρο, αν δεν είναι σε θέση να παρέχει με βεβαιότητα την απαραίτητη θεραπευτική υπηρεσία για να εξασφαλίσει ότι οι άνθρωποι θα επωφεληθούν από την ΕΕΕ. Η επικοινωνία είναι κάτι παραπάνω από την έκφραση επιθυμιών ή/και αναγκών, αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής, ένα ανθρώπινο δικαίωμα (Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες 2006). Είναι σημαντικό για όλες τις αλληλεπιδράσεις, συμπεριλαμβανομένου του παιχνιδιού, της μεταφοράς πληροφοριών, της κοινωνικής εγγύτητας, της μάθησης και του κόσμου των τηλεπικοινωνιών και των κοινωνικών μέσων ενημέρωσης (Light & McNaughton, 2012). Οι λογοθεραπευτές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της διασφάλισης ότι εκείνοι που χρειάζονται ΕΕΕ, τους παρέχεται με μια σειρά κατάλληλων τρόπων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες επικοινωνίας τους, ανεξάρτητα από την ικανότητά τους.